

The background of the entire page is a photograph of white magnolia blossoms on dark brown branches, set against a clear, vibrant blue sky. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. The perspective is looking up at the branches, creating a sense of height and reaching towards the sky.

TREVENNEN-4

Mai 2010 Medlemsblad for Treets Venner

ISSN 1504-6028

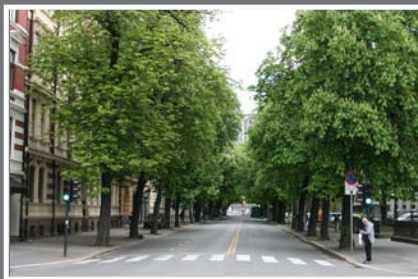
MAGNE BRUUN TILDELT TREVENNEN 2010
SJELDNE, GAMLE OG STORE TRÆR VERNES
KALENDER FOR 2010

Lederen har ordet

Eirik Wærner

Det er tydelig at folk finner fram til de nye nettsidene våre! De siste ukene har jeg mottatt 2-3 henvendelser hver uke om trær. Det er mange enkelttrær det er snakk om, men også andre eksempler: Alleer på Romsås som er hogget ned med dårlig begrunnelse, og det er forslag om å felle en bjørkeallé i Mandal for å lage bedre sykkelveier. Men det er også andre mer positive saker, som Bygdøy allé-aksjonen som vil ha hjelp av oss til å bevare kastanjene i gaten. Slike henvendelser er nytt for oss. Det er positivt at folk vil ha hjelp, men det er grenser for hvor mange slike saker vi kan håndtere. Målsettingen vår bør vel være at nettsidene blir så bra at mange ikke trenger vår hjelp, men finner de argumentene de trenger på hjemmesidene.

Da jeg skrev artikkelen om naturmangfoldloven fikk jeg en ide: Direktoratet for naturforvaltning ønsker å lage en nasjonal database for grove trær, hvor hvem som helst kan legge inn opplysninger om slike trær. Dette burde Treets Venner kunne utvide til å omfatte alle salgs trær, alleer eller grupper av trær, uavhengig av om de er grove edelløvtrær eller furuer? NRK har tidligere hatt konkurranser hvor folk har blitt anmodet om å melde fra om fylkets flotteste tre. Slike tiltak er populære, og ville kunne sette økt fokus på behovet for bevaring av trær.

Hestekastanjene i Bygdøy allé. Foto: RS

Latvias eldste lind i Valdemarpils, fra 1600-t.
Foto: Per-Olav Hagen

"Trollfurua" i Seterdalen; Dagalis største furu
Foto: RS

Trevennen nr. 4. Mai 2010

Medlemsblad for Treets Venner

Treets Venner

c/o Det norske Hageselskap

Postboks 53 Manglerud

0612 Oslo

www.treets-venner.no

Konto: 7874.06.45861

Redaksjonen avsluttet 14.05.2010

Redaktør / layout: Rainer Stange, rst@dronninga-landskap.no

Foto: Rainer Stange, dersom ikke annet er oppgitt

Forside: Magnolia-lunden mai 2010 i Colletsgate 56-60 og Diriksgate 7. Foto: RS

TREETS VENNER

Kasserer

Vidar Lundetræ

Kjære medlem av Treets Venner

Er du en av dem som har glemt å betale kontingenten din i år? I så fall er du i godt selskap!

Nesten **80 av 242** registrerte medlemmer har ennå ikke betalt kontingent for 2010. Treets Venner er en liten, frivillig organisasjon uten offentlig støtte, og som er helt avhengig av at medlemmer betaler sin årlige kontingent.

Du sitter nå med et flott medlemsblad mellom hendene. Uten din kontingent blir det vanskelig å fortsette å gi ut bladet. Treets venner står i fremste linje og kjemper for trærns rettigheter.

Uten ditt bidrag, må vi redusere vår aktivitet på området. Styret håper å sende ut så få purringer som mulig, for slik å spare utgifter til porto. Derfor denne lille appellen i "Trevennen", et blad du sikkert ønsker å motta også i fremtiden?

Hvis du for øvrig ønsker å melde deg ut av Treets Venner, eller kanskje vil melde deg inn, kan du gjøre det med en e-post til post@treetsvenner.no, eller direkte til Vidar Lundetræ som har ansvar for medlemsregisteret; **post@l-konsult.no**.

Vennlig hilsen Styret i Treets Venner!

Redaktørens hjørne

Rainer Stange

Trevennen-4 tar for seg trærne og lovverket. Artiklene viser at trærne er i ferd med å bli sikret et større vern gjennom to viktige lover:

1. De gamle og sjeldne trærne i Naturmangfoldloven, som gjelder for hele landet.
2. De store trærne skal sikres gjennom i ytre by i Oslo gjennom et nytt forslag i plan- og bygningssloven. Her uttaler Treets Venner seg.

Kalender 2010

Bladet feirer Magne Bruun, som mottok Trevennen 2010, samt våren gjennom dikt og i illustrasjoner. Få med deg sesongens kalender på siste side. God vår!

Våren 2010

Arsmøte 2010. Foto: Elin From

Nyplantet bjørkeallé. Foto: Ingjerd Solfeld

Våren 2010: Magnolialunden i storgårdsrommet til Colletsgate 56-58-60/Diriksgate 7, Oslo. Foto: RS

Våren 2010: Spisslønn langs Akerselva, Oslo

Årsmøte 2010

Elin Katharina Hille From

15 fremmøtte på årsmøte

Møtet ble innledet med kveldens foredrag av foreningens medlem Tore Edvard Bergaust, dosent ved Institutt for landskapsplanlegging, seksjon landskapsarkitektur på UMB samt tidligere styremedlem i Treets venner. Han holdt foredraget *"Frå Versailles til Vegamot: En allé til besvær"*. Hovedtema var den gamle bjørkealléen langs Gamle Trondheimsvei, rv 158, som er erstattet av en helt ny bjørkeallé på over 1 km. Bergaust fortalte om alleen i et historisk perspektiv og fremla betraktninger omkring alleer som kulturminner og historiebærere. Han viste bilder fra alleer verden rundt, og snakket rundt hva slags krav en allé i det 21. århundre skal tilfredsstille, og problematikken vedrørende forholdet til trafikksikkerhet og trær. Foredraget er basert på en artikkel i årboka til Norsk vegmuseum 2009. Etter foredraget ble det servering av fingermat og mineralvann og det ble tid til litt sosialisering.

Nytt styre

Deretter ble årsmøtet satt, og styret ved leder Eirik Wærner gikk igjennom årsmøteprogrammet. Fire i det sittende styret stilte til gjenvalg, og i tillegg ble det valgt inn tre nye styremedlemmer. Det nye styret består nå av 8 styremedlemmer og 3 varamedlemmer.

Det nye styret består nå av følgende personer:

Eirik Wærner: leder

Styremedlemmer: **Elin From:** sekretær

Rainer Stange: redaktør Treennen

Nina Bergitte Bentzen: aktivitetsleder

Vidar Lundetræ: medlemsregister, kasserer og regnskapsansvarlig

Nye styremedlemmer:

Jon-Olav Haugstulen - Webredaktør

Mona Ranvik - Ass. Webredaktør

Amund Siem Utne - PR- informasjonsansvarlig/
markeds

Varamedlemmer:

Marianne Leisner

Følgende tidligere styremedlemmer er valgt til varamedlemmer:

Gro Haaverstad

Ole Martin Bakheim

Magne Bruun tildelt "Treennen 2010"

Årets pris ble utdelt til landskapsarkitekt og tidligere styremedlem Magne Bruun for sin mange års innsats og engasjement for trærne i våre omgivelser. Rainer Stange holdt en liten presentasjon av Bruuns arbeid og virke gjennom mange år:

"Magne Bruun var dosent, senere professor i landskapsarkitektur ved Norges landbruks-høgskole fra 1973 til 1998. Han arbeidet særskilt med metodikk for analyse og beskrivelse av landskap. Han holdt blant annet glitrende forelesninger om "Trær i byen", et tema som Treets Venner satser på nå når Oslo-regionen vokser med 20 000 personer per år. Det skal bli 380.000 nye innbyggere om 20 år i 2030 i de 14 kommunene som danner Stor-Oslo. Han har skrevet en rekke artikler i årbøker og fagtidsskrifter i inn- og utland. og utgitt bøkene:

- *"Hundre grønne år" 1984*
- *"Trær i byen" 1984*
- *"75 år for landskap og utemiljø" 2004*
- *"Norske hager gjennom 1000 år"*

Alle diskuterer kjernen av interessefeltet til Treets Venner. I tillegg har du vært formann i Treets Venner 2002-03. På vegne av styret i Treets Venner har jeg derfor gleden av å overrekke:

TREENNEN 2010 til Magne Bruun

Bruun selv holdt en takketale der han ytret sitt ønske for foreningen;

"Å bli en landsomfattende organisasjon som vil kunne gi små drypp til å påvirke beslutningstakere og menigmanns holdinger omkring trærs verdi i våre omgivelser"

Magne Bruun tildeles "Trevennen-2010"

Foredrag av foreningens medlem Tore Edvard Bergaust holdt foredrag om den gamle bjørkealleen langs Gamle Trondheimsvei, rv 158, som er erstattet av en helt ny bjørkeallé på over 1 km. Foto: Ingrid Solfeld

Utdeling av "Trevennen-2010" til Magne Bruun, som gjennom mange års arbeid framhever en bevisst bruk av vegetasjon, og særlig trær i sine bøker, foredrag og forelesninger Foto: Elin Katharina Hille From

Nyplantet bjørkeallé i Vegamot Foto: IS

Redaktør Rainer Stange deler ut "Trevennen-2010" og forteller at kulturtrærne i hagekunst og byforming utgjør kjernen i Magne Bruuns forfatterskap. Foto: EKHF

Naturmangfoldloven

Eirik Wærner

Den nye loven som skal redde Norges ære?

Norge fikk i fjor en ny lov, som det er få som har fått med seg. Loven har erstattet den gamle Naturvernloven, som mange trær er fredet gjennom. Denne loven innebærer en helt ny æra for miljøvern i Norge, som vi kort skal gå gjennom her.

Oversikt over loven

Den gamle Naturvernloven er fortsatt "til stede", som et kapittel i Naturmangfoldloven, uten at det er gjort store endringer i disse bestemmelsene. Men Naturmangfoldloven omfatter mye mer, fordi den gamle loven ikke hadde noen gode redskaper for å sikre arter og områder som ikke ble fredet. En vesentlig endring er gjort, ved at fredningsformålet naturminne er fjernet. Trær ble fredet ved denne formen tidligere, og det betyr at det ikke lenger er mulig å frede trær på denne måten. Eksisterende fredede trær vil likevel opprettholdes ved denne fredningsformen. I Naturmangfoldloven er det flere nye, viktige prinsipper:

- § *Prioriterte arter*
- § *Utvalgte naturtyper*
- § *Regulering av fremmede organismer*
- § *Den nye loven skal samvirke med plan- og bygningsloven og andre sektorlover*
- § *Fredning av områder, som i den gamle naturvernloven*

Fredning av områder brukes kun i spesielle tilfeller, for å ta vare på "indrefiletten" av norsk natur. I dag er ca 16% av Norge fredet etter disse bestemmelsene, og det kommer aldri til å bli noen stor andel. Mesteparten av naturvernet i Norge må derfor skje etter de andre mulighetene i loven.

Prioriterte arter er plante- og dyrearter som er i ferd med å dø ut. Loven sier at enhver form

for uttak, skade eller ødeleggelse av slike arter er forbudt. Dette gjelder f.eks. hiområder for fjellreven eller dammer for salamander.

Utvalgte naturtyper er en måte som myndighetene ønsker å sikre bærekraftig bruk av områder med sjeldent plante- og dyreliv. Det er ikke forbud mot alle inngrep, men hensynet til naturtypene skal vektlegges, slik at de ikke forringes. Hule eiker er en naturtype som er foreslått som utvalgte naturtyper.

Utsetting av fremmede organismer er forbudt, og dette gjelder også trær, vilt og fisk.

Samvirke av andre lover

Naturmangfoldloven skal også samvirke med plan- og bygningsloven og andre sektorlover som f.eks energiloven. Dette betyr at dersom det finnes en prioritert art eller en utvalgt naturtype i et område som planlegges utbygget, kan naturmangfoldloven stanse tiltaket. Ett eksempel på dette er klippeblåvingen, en liten sommerfugl, som stanset et boligbyggeprosjekt i Tvedestrand. Utbyggeren måtte kartlegge bestanden av klippeblåvinge før det ville være mulig å vurdere utbyggingsplanene.

Trær kan fortsatt fredes som utvalgte naturtyper

Hule eiketrær er særegne samfunn, som ofte huser sjeldne arter av insekter, sopp og lav. DN har laget en hel handlingsplan for hule eiker, som du kan kaste ned fra www.dirnat.no. Her bringer vi noen utdrag fra denne:

Med hule eiker menes trær med minst 30 cm i diameter i brysthøyde og som har utviklet hulheter. Innenfor begrepet kommer også alle andre hule edelløvtrær, ikke bare eiker. Også døende og døde trær er fredningsverdige pga arts mangfoldet.

Døde greiner betyr ikke at eikene er døde

Det er viktig å være klar over at både døde greiner i trekronen og partier av død ved på stammen er naturlig hos eldre eik, og ikke et tegn på at treet er "sykt". Det er mange eksempler på at gamle eiker har blitt kuttet ned "for sikkerhets skyld" fordi man feilaktig tok døde greiner som et tegn på at trees ville falle omkull.

Økologiske nisjer

Eiker har økologiske nisjer for en lang rekke arter: Anslagsvis 500 lavarter og 900 arter insekter er knyttet til slike trær. Mange finnes kun i gamle, hule eiketrær, og mange eiketrær er "hot-spots" for utrydningstruede biller.

Formål

Handlingsplanens formål er å skaffe en nettbasert oversikt over alle forekomster av hule trær, oversikt over skjøtselsbehov for disse, og en fungerende overvåkning av trærne. Målsettingen er å hindre at hule trær blir fjernet eller svekket pga av menneskelig aktivitet, og til og med øke antallet hule trær (eiker)!

Så selv om det ikke lenger er mulig å frede enkelttrær etter naturvernloven, gir naturmangfoldloven mange spennende nye muligheter til vern av trær. Dette arbeidet vil vi følge med argusøyne!

Gammel eik på Karljohansvern i Horten, der det vokser en rekke meget gamle eiker, kanskje 800-1.000 år gamle
Foto: RS

Større trær kan få beskyttelse

Marianne Rooth og Per-Olav Hagen, Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune

Treets Venner uttaler seg til reguleringsplan for småhusområder i Oslos ytre by

§6 foreslår å bevare store trær

Småhusplanen omfatter rundt 28 000 eiendommer i ytre by, beliggende i tretten bydeler, og omfatter etområde på i overkant 24 000 dekar. Dette utgjør 16 % av Oslos byggesone. Fellesnevneren for områdene er at de domineres av småhus og at det er et visst potensial for ytterligere boligbebyggelse. Hensikten med planjusteringen er å utvikle mer presise og entydige bestemmelser, i hovedsak for bestemmelsene §§ 6, 7, 10 og 12, samt ivareta bedre hensynet til utearealer og terreng. Det er ikke et mål å lage en ny reguleringsplan for områdene, men å justere / endre eksisterende reguleringsbestemmelser.

4 viktige endringer i bestemmelsene

Definisjon av større trær og krav til bevaring og nyplanting

Maksimalt avvik fra eksisterende terreng for støttemurer, skjæringer og fyllinger, på egen tomt og mot nabotomter

Anlegg under bakken skal ligge under overliggende bygnings fotavtrykk og skal maksimalt utgjøre 26 % av tomtens areal.

Innføring av øvre grense for andel harde overflater på tomten (40 %) og krav til overvannsdiskosponering lokalt på tomten

§ 6 Plassering av bebyggelse og terrengtilpasning

"Ny bebyggelse skal plasseres slik at større trær kan bevares. Med større trær menes trær med stammeomkrets over 90 cm, målt 1 meter over terreng. Det skal avsettes tilstrekkelig plass til utvikling av rotsystem og krone. Treets rotsone regnes som like stor som treets krone samt 1 meter, og tiltak innenfor denne sonen tillates ikke. Større trær som fjernes skal erstattes, fortrinnsvis med trær av stedege vegetasjon.

Kommentar til § 6

For bedre beskyttelse av større trær og for å gjøre bestemmelsen mer konkret, defineres større trær til trær med stammeomkrets over 90 cm, målt 1 m over terreng. Det kreves avsatt tilstrekkelig plass til utvikling av rotsystem og krone, samt nyplanting ved felling av større trær. Et problem med bestemmelser om trær er at kommunen har liten mulighet til å følge opp, ofte snauhugges tomter før innsendelse av søknad, og felling av større trær får ingen konsekvenser.

Sammendrag av forhåndsuttalelser

Det kom inn 31 forhåndsuttalelser. Treets Venner står opplistet som nummer 23:

23. Treets venner

Treets venner retter seg mot vern av vegetasjon generelt og vern av trær spesielt og støtter forslaget om at trær som må fjernes skal erstattes. Når § 6 har bestemmelser om "plass til utviklingsmuligheter for rotsystem og krone" krever det fagkunnskaper som foreningen mener må være til stede hos tiltakshaver og viser til byggforskserien og Friluftsetatens veileder.

Bevaring av store trær i ytre by

*Furuene i ombygginga av villaen i Lagveien 1 på Nesodden er bevart under byggeprosessen og gir anlegget karakter, identitet og spenning. Arkitekt: Ly arkitekter. Landskapsarkitekter: Dronninga landskap
Foto: Geir Nummedal og Ragnhild Momrak*

Omvisning i Treforsøksparken ved UMB torsdag 17. juni

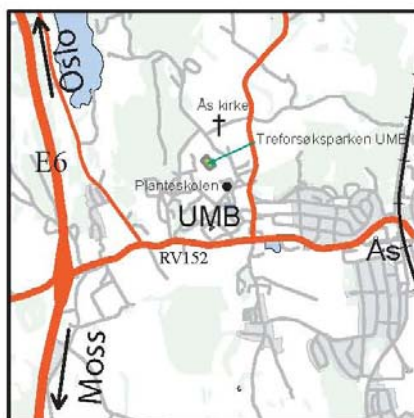
Velkommen til omvisning i Treforsøksparken i planteskolen ved Universitet for miljø- og biovitenskap. Vi kommer til å få se mange ulike treslag hvorav en god del nok er ukjente for de fleste. Håper vi sees!

Tid: Torsdag 17. juni kl. 17.30. Styret i Treets venner tar toget fra Oslo S. kl. 16.48

Sted: Treforsøksparken, se kart

Omviser: Per Anker Pedersen

Treforsøksparken er et demonstrasjons- og utprøvningsfelt for aktuelle treslag til norske grøntanlegg. Plantingen startet opp i 2005 og det plantes trær også i år. Ca. 150 treslag er representert (arter og sorter).

Hovedmålet med plantingene er å få et bedre grunnlag for å anbefale trær til ulike bruk i Norge, og således et større mangfold i bruken av trær i norske grøntanlegg.

Treforsøksparken UMB er også tenkt som en demonstrasjonsplanting av et aktuelt tresortiment for grøntanleggsbransjen, studentene ved UMB og andre som utdanner seg i faget. Arbeidet med etablering, skjøtsel og registrering utføres av faggruppe grøntmiljø ved Institutt for plante- og miljøvitenskap, UMB. Førsteamanuensis Per Anker Pedersen er ansvarlig for forskningsoppgavet.

Kilde: www.planterfornorsklima.no

Trærne i forsøksparken er pedagogisk organisert og etikettert

Foto: RS

ATT ANDAS

Aleksandr Solzjenitsyn

Det har fallit et lätt regn under natten
Himlen är alltså överdragen av moln,
och då och då kommer några fine stänk

Jag står under ett snart överblommat äppelträd –
och andas

Inte bara äppelträdet
utan också gräset runtom ger ifrån sig
en aromatisk ånga efter regnet,
och det finns inget namn
för den ljuvliga vällukt som fyller luften

Jag drar in den med fulla lungor,
förnimmar dess arom med hela mitt bröst,
andas, andas, än med öppna,
än med slutna ögon,
jag vet inte vilket som är bättre

Detta är den enda frihet,
den enda men också dyrbaraste frihet,
som fångelse berövar oss,
att få andas på detta sätt, andas här

Ingen jordisk föda, inget vin,
inte ens en kvinnas kyss
är för mig ljuvligare än denna luft,
som är fylld av blomdoft,
fuktighet och friskhet
Vad gör det sedan,
att det blott är fråga om
en liten stackars trädgård,
inklämd mellan femvåningshusens
burar

Jag hör inte längre motorcyklarnas knatter,
radiogrammofonernas vrål
och högtalarnas smattrande
Så länge man ännu kan andas
under ett äppelträd efter ett regn,
är livet alltså värt att leva!

Översättning Hans Björkegren

Tilrettelagt för Trevennen av Marianne Leisner

*Gammel apal, plantet ca år 1900, blomstrer fremdeles rikt.
Stange, Re. Foto: RS*

Returadresse:
Treets Venner
Det norske Hageselskap
Postboks 53 Manglerud
0612 Oslo

2010

TREETS VENNER KALENDER 2010

Søndag 30. mai 10:00-16:00
VÅRTREFF OG STAND
i Botanisk hage i Oslo

Torsdag 17. juni 17:30-19:00
OMVISNING PÅ ÅS
med Per Anker Pedersen i
treforsøksparken på UMB-ÅS
(Universitetet for Miljø- og Biovitenskap)
Oppmøte og avreise med toget retning
Moss 16:48, avgang Ås 17:15
Se egen artikkel, side 10

Lørdag 18. september 13:00-15:00
**BEFARING PÅ CARL
BERNERS Plass**
"Fra slitent trafikk-kryss til
europeisk byplass" med Rainer
Stange, Dronninga landskap,
landskapsarkitektene bak nye Carl
Berners plass med omgivelser
Grønn trikketrasé med søyleeik og
mer enn 200 gatetrær skal plantes på
brede fortau på bekostning av at 4
kjørefelt er blitt til 2